

ՀԱՅԿ ԿԵՆՏՐՈՆԵԿԸՆ ԳՈՐԺԵԳԻՐ ԿՈՄԻՏԵ

«ԿՈՐԶԻ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ
№ 2 ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ № 2

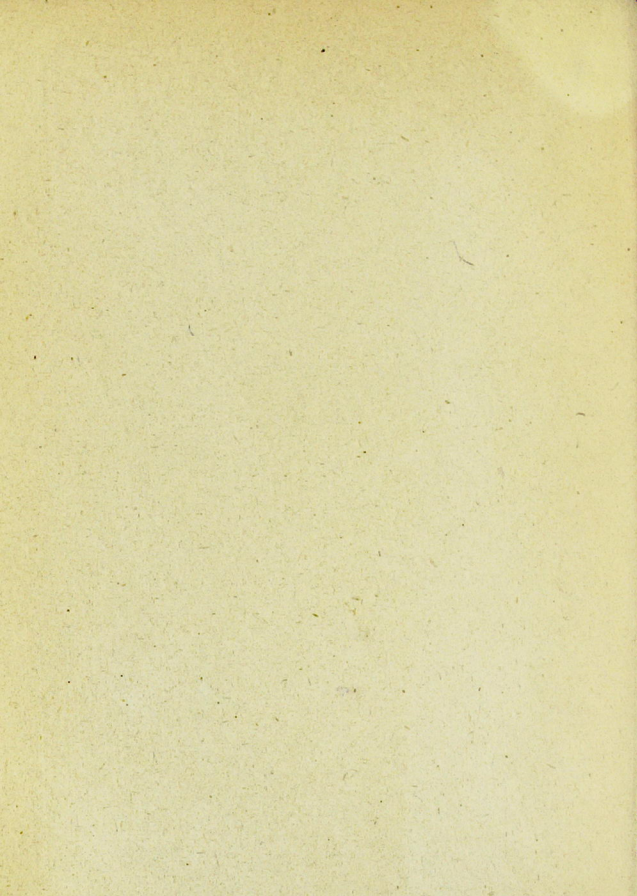
Գրադե, սովորեցրու անգրադեիմ.

Մ. Կ. ՍՄՈՏՐՈՎ

ՎԱՍՅՈՒՐԻՆՍԿԱՅԻ
„ԿՈՐԶԻ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ“
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ
ԲԶԻԶԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

(Զեռնարկ «ԿԱՆԸ» բժիշկների համար)

ԳԻՆՆ Ե 10 Կ.

ՀՄԽԷ ԿԵՆՏՐՈՆԵԿԱՆ ԳՈՐԺԵԳԻՐ ԿՈՄԻՏԵ

«ԿՈՐՉԻ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գրագիտ, ամբոհեցրու անգրագիտին.

3KPS: 37

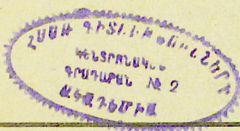
Մ. Կ. ՍՄՈՏՐՈՎ

ԿԱՍՅՈՒՐԻՆՍԿԱՅԻ

„ԿՈՐԶԻ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ“

ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ

ԲԶԻԶԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

ՊԵՏՏՐԱՏԻ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱՐԱՆ
ՅԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Պատվ. № 424

Դրատ. № 2011(բ) — Տիրաժ 3,000

ՅԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ

Յերկրում սոցիալիզմի շինարարութեան, աշխատավոր լայն մասսաներին ալդ շինարարութեան մեջ ներգրավելու գործում մեր կուսակցութեան ու խորհրդային իշխանութեան կատարած աշխատանքը համառօրէն պահանջում է զրազիտութուն տարածել մեծահասակ բանվորներին ու գյուղացիներին միջև:

Դեռևս բավական մեծ տոկոս է կազմում անգրագիտութիւնը. մեզ մոտ մեծահասակների մոտավորապէս 75—80 տոկոսն անգրագիտ է, իսկ այս հանգամանքն ամենամեծ խոչընդոտներից մեկը պետք է համարել մեր չերկրի վերակառուցման, սոցիալիստական շինարարութեան գործում, վորովհետեւ «բանի յերկրում մենք դեռեւս ունենք այնպիսի մի յերեւոյթ, վորպիսին անգրագիտութիւնն է, քաղաքական լուսավորութեան մասին խոսելը բավական դժուար է... Անգրագիտ մարդը դուրս է քաղաքականութիւնից...» (Լենին):

Իհարկէ, չպետք է ժխտել այն զգալի աշխատանքը, վոր կատարվել է անգրագիտութեան վերացման բնագավառում, բայց միաժամանակ չպետք է մոռանալ նաև այն, վոր կատարված աշխատանքն անհամեմատ քիչ է ալդ բնագավառում գոյութիւն ունեցող հսկայական պահանջի հանդեպ:

Իժովար է ամբողջ աշխատանքը կատարել միմիայն պետութեան միջոցներով, քանի վոր նրա նյութական սուղ պայմանները հնարավորութիւն չեն

տալիս բոլոր անգրագետներին տեղավորելու պետական միջոցներով բացված լիկկաչաններում ու կիսագրագետների խմբակներում: Ուստի այս մեծ գործին ոգնության են գալու հասարակական կազմակերպությունները, հասարակության բարյացակամ վերաբերմունքը դեպի այս աշխատանքը: Ինչ խոսք, վոր ծանրության կենտրոնն այս խնդրում հանդիսանալու չն «Կորչի անգրագիտությունը» ընկերությունը:

Վերջերս կազմակերպած կուլտարչականքն ըզգալիորեն աշխուժություն մտցրեց այս բնագավառում: Բացվեցին նորանոր լիկկաչաններ ու կիսագրագետների խմբակներ, ահագին թվով անգրագետներ տեղավորվեցին սրանցում:

Սա, անկասկած, մեծ հաղթանակ է:

Համապատասխան ձեռնարկի բացակայությունը գլխավոր խոչընդոտներից մեկն էր հանդիսանում մեր աշխատանքների ընթացքում, վորի հետեանքով ԿԱՆԸ ԲՎԻՆները մեծ դժվարությունների առաջ ելին կանգնում և դանդաղեցնում գործը:

Հրատարակելով վորպես ձեռնարկ «Վասյուրինսկայա ԲՎԻ ղ աշխատանքը» գրքուկի հայերեն թարգմանությունը՝ «Կորչի անգր.» ընկերությունը դրանով ղգալիորեն թեթեացնում է ստեղծված բացը և ԿԱՆԸ ԲՎԻՆներին հնարավորություն տալիս անցնելու նորմալ աշխատանքի: Մատնանշված ԲՎԻՂ աշխատանքներն ամենալավ ուղեցուկցը և որինակը կարող են լինել մեզ համար:

ԿԱՆԸ ԲՎԻՂներ, հետեցեք Վասյուրինսկայա ԲՎԻՂ որինակին, աշխուժացրեք ձեր աշխատանքները և բո-

լոր ուժերով պայքարի յեկեք սոցիալիզմի շինարարութեան մեծ գործին խոչընդոտ հանդիսացող անգրագիտութեան դեմ:

«Կորչի Ս.Տգրագիտութիւնը» ընկերութիւն

Կենտրոնական խորհուրդ

«Կորչի անգրագիտութիւնը» ընկերութեան յուրաքանչյուր անդամ մեծ հետաքրքրութեամբ կկարդա ընկ. Սմոտրովի այս գրքույկը: Յեւ վնջ միայն ԿԱՆԸ անդամը, այլ և խորհուրդներէ յերկրի կուլտուրական աճման մասին հոգ տանող յուրաքանչյուր աշխատավոր:

Գրքույկում վնջ միայն մեր պարզեցաբերած բըջիջի^{*)} աշխատանքներէ կոնկրետ կենդանի փորձն է, վորին պետք է հետեի ամբողջ մեր ԿԱՆԸ կադմակերպութիւնը. միայն գրանով չի, վոր գնահատելի յեայդ գրքույկը: Նա խիտմ է ըստ Շոքեկտիվ պատճառներին», վորոնց վրա աշխատեա հաճախ են հիմնւում, յերբ չկա կենդանի աշխատանք, յերբ ԿԱՆԸ անունով կա, բայց իրապէս գոյութիւն չունի, չնայած այն հանգամանքին, վոր չորս կողմն անգրագիտութեան և անկուլտուրականութեան անսահման ծով է: Որեցոր, հափշտակված աշխատելով, մեծ ուժ տալով ԿԱՆԸ գործին, կառուցելով իր աշխատանքները լաւն հառարակական հիմքերի վրա, Վասյուրինսկայա բջիջը հաղ-

*) ԿԱՆԸ Վասյուրինսկայա բջիջը (Կրասնոդարի շրջանի, Կուրանի սկրուզի) ստացել է առաջին մրցանակը (կինո տպարատ) 1927 թ. ԿԱՆԸ բջիջներէ համաստեպական մրցութեան ժամանակ:

Թահարում ե իր ճանապարհի վրա գտնվող բոլոր խոչընդոտները: Նա պայքարում ե հասարակական անտարբերության, կուլակության, ժողովրդի մթության դեմ: Նա հաղթող հանդիսացավ: Նա դարձավ իր շրջանի կուլտուրական կենտրոնը և դաստիարակեց մեծ թվով ակտիվ՝ դործնական հասարակական աշխատանքների համար: ԿԱՆԸ՝ Վասյուրինսկայա քջիջն առաջիններից մեկն եր, վոր բարձրացրեց կուլտուրական հեղափոխության դրոշակը և դրանով ամրապնդեց իր շրջանի սոցիալիստական շինարարության գործը:

Ընկերներ, «Կորչի անգրագիտությունը» ընկերության անդամներ, կարդանք ունորից կարդանք այս գրքուկը, վորը հասարակական պասսիվության և նրա «ոքեկտիվ պայմանների» վրա հիմնված արդարացումների դեմ պայքարելու ամենալավ միջոցն ե:

Այն, ինչ վոր արել են վասյուրինցի ընկերները, կարող ե և պետք ե անի ԿԱՆԸ՝ յուրաքանչյուր բըջիջ:

Մ. Եպեսյե

1. ՎԱՍՅՈՒՐԻՆՍԿԱՅԱ ՍՏԱՆԻՑԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Վասյուրինսկայա ստանիցան ընկած է Կուրան գետի աջ ափին: Ամառը նա թաղվում է գյուղական այգիների կանաչի մեջ, իսկ ձմեռը, բացի միքանի շաբաթներից, կաշող ցեխի, վոբից վոտքդ մեծ գեղարությամբ կարող ես հանել: Ունի 12,000 բնակչություն: Կեսը կազակներ են, մյուս կեսը՝ չեկվորներ (ուրիշ նահանգներից):

Ստանիցան իր տնտեսական և սոցիալ-կուլտուրական դրությամբ առաջներում վոնչնով չեր տարբերվում Կուրանի մյուս ստանիցաններից: Ներկայումս նա զգալիորեն առաջ է գնացել: Շնորհիվ լավ աշխատող կոոպերացիայի՝ կառուցված է արտեղյան ջրհոր, ելեկտրիֆիկացիայի չեն չենթարկված հասարակական հիմնարկությունները, կենտրոնական վոդոցները և գյուղական տների մի մասը: Ունեն մշտական կինո, խրճիթ-ընթերցարան և նախկին խանութից վերակառուցված թատրոն: Կառուցվում է շրջանային նշանակություն ունեցող հիվանդանոց: Ունի գյուղատնտեսական և անասնաբուժական

կայաններ և գավառային հիվանդանոց՝ վնասերա-
կան բաժնով:

1923 թ. ստանիցայում անգրագիտութունը
վերացնելու 1300 հասակավոր անգրագետներ կա-
յին: Ներկայումս յերեխաները լրիվ չափով են
ընդգրկված: Բնակչությունը պարտավում է բա-
ցառապես գյուղատնտեսությամբ: Տնայնագործա-
կան արդյունաբերությունն չկա:

2. ԲԶԻՋԻ ԱՌԱՋ ԳԱԼՈՒ ՅԵՎ ԿՍԶՄԱԿԵՐՊՎԵԼՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մի շարք ընկերներ, վորոնք հետագայում
դարձան բջիջի կազմակերպիչները և մինչ այժմ
եւ ակտիվ կերպով աշխատում են ինչպես ԿՍՆԸ
գծով, նույնպես և լուսավորության ֆրոնտում,
դեռ մինչ Վասյուլերինսկ գալն աշխատել են ան-
գրագիտության վերացման և այլ կուլտուր-կրթ-
թական աշխատանքներում Կարմիր բանակում և
այլ տեղերում:

1923 թ. ստանիցայում (կադակների գյուղ),
ռազմական կոմիսսարիատի կարգադրությամբ,
գործկոմի կողմից բացվեց լիկկայան՝ անգրագետ
նախագինակոչիկների համար: Խնարկե, գործը գլ-
լուխ չեկավ առանց այդ ընկերները ակտիվ մաս-
նակցության: Շուտով լիկկայանում յերևան յե-
կան նաև կանայք—կարմիր-բանակայիկների այ-

րիւնքը և բաւարակութիւններ: Լիկէայանի շուրջն ըս-
կըսեց կազմակերպելով կորիզ, և խոսակցութիւն-
ներ ելին լինում ավելի լայն, բայց վոչ բոլորո-
վին վարդաված աշխատանքների մասին:

Բարեբախտաբար փոքր ժամանակից հետո
կենտրոնական լրագրում, կարծեմ «Բեդնատա-
յում», լույս տեսավ Մ. Ի. Կալինինի նամակը
անդրադիտութեան վերացմանը աջակցող լնկե-
րութիւն կազմակերպելու մասին: Մեր ակտի-
վիստներին միայն սա յեր պակասում: Առանց ու-
շացնելու 1924 թ. մարտի 25-ին նրանք հավաք-
վեցին և կազմեցին ԿՄՆԸ բջիջի ժամանակա-
վոր վարչութիւն: Վարդ ժամանակից հետո, հա-
վաքելով միջանի անդամներ, ընկերները հրա-
վիրեցին ընդհանուր ժողով, ընտրեցին մշտական
բանվորական վարչութիւն, մշակեցին ժամանա-
կավոր կանոնադրութիւն և սկեցին ԿՄՆԸ աշ-
խատանքները:

Այն ժամանակ մեզ մոտ կուբանում դեռ գո-
լութիւն չուներ շրջանային ԿՄՆԸ կազմակեր-
պութիւն: Մենք ստիպված ելինք դրավոր և կեն-
դանի կապ պահպանել միայն քաղլուսավարի շր-
ջանային տեսչի հետ: Բացի դրանից, մենք դրա-
դրութիւն ունեւինք քաղլուսգլխավարի հետ:

Այնուհետև բացեցինք լիկէայան, 2 կիսա-
դրագետների դպրոց, 2 անչափահասների դպրոց,
մեծահասակ գյուղացիների դասընթացներ:

Որեցոր, տարեցտարի, հաղթահարելով անհավատալի դժվարութիւնները, մենք մեր բըշիշի աշխատանքների համառուսական ստուգատեսի ժամանակ արդեն հաղթահարել ելինք ցարիզմից ստացած անիծած ժառանգութիւնը—մեր կազակա-գլուղացիական ստանիցայի մասսայական անգրագիտութիւնը:

3. ԲՋԻՋԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Բշիշի կազմակերպման մոմենտին անդամները շատ քիչ ելին: Այդ պատճառով մեր առաջին գործը չեղավ ուշադրութիւն դարձնել անդամներ հավաքելու վրա: Դա մենք անում ելինք այսպես.—պատահում ես ուսուցչի, կոմիերիտականի, հիմնարկութեան աշխատակցի, բատրակի, խոսում ես այս կամ այն բանի մասին, իսկ ինքդ ընտրում ես հարմար մոմենտ, վորպեսզի ավելի լավ մոռենաս գրագիտութեան պայքարի խնդրին: Մոռենում ես ցանկացած թեմայիդ և ասում ես. «Ահա անգրագիտութեան վերացման համար անհրաժեշտ են ուժեր և միջոցներ, բայց վճարեղից վերցնել դրանք: Արի, դու չե՛լ մտիր մեր մեջ, դու չե՛լ, յեթե ժամանակ ունենաս, կոգնես մեզ, իսկ քո անդամավճարները կգնան տետրերի, մատիտների և այլ ծախքերի համար»:

Կժպտա, կկոտորատվի, իսկ ռանչպարը նուէնիսկ ծոծրակը կքորի ու կասի. «Ինչ արած, գրիւր, հարկավոր ե ոգնել»:

Մեն, անդամներ հավաքեյ ենք և ալ միջոցներով: Տեսնում ենք հավաքվում ե դյուղացիական ժողով, գլուղ, խորհրդի նստաշրջանը (սլենումը) սպառնողական ընկերության լիազորների ժողով, կանանց ժողով, իսկուէնեթ աշտեղ ենք ուղարկում մեր տղաներից միջանիսին, իսկ նրանց հետ միասին մի յերկու մեծամորուք ռանչպարներ: Նստում են նրանք դանադան տեղերում, և մեկը, մյուսը կամ յերրորդը վիճաբանության ժամանակ ստում ե, վոր անհրաժեշտ ե անգրագիտությունը վերացնել, ԿՄնԸ անդամագրվել: Լսում են հավաքվածները, քըչփըչում են, խոսում, իսկ մեր ակտիվիստներն ափելի յեն տաքացնում նրանց: Շատ լավ եր լինում, յերբ ամբիոն եր քարձրանու՝ ու նույն բանի մասին խոսում մեր ռանչպարներից վորեւ մեկը, վորին բոլորը ճանաչում եյին վորպէս մի մարդու, վոր չի սիրում դատարկ բաներով զբաղվել: Այդպիսիներին լսում եյին առանձին ուշադրությամբ:

Այսպէս, որըստորե, ամսե-ամիս մենք մասսային քաշում եյինք մեր շարքերը:

Մեծ դժվարություններով ու համառ կեր-

սով մենք շուտով հավաքեցինք և կազմեցինք բավականին մեծ բջիջ: Առաջին յերկու տարվա արդյունքը յեղավ հետևյալը.

Տարիներ	Ընդամենը անդամներ	Տղամուկ	Երեք	Բանվորներ	Փյունագործներ	Ծառայողներ	Սովորողներ	Այլ
1924	293	247	46	58	112	84	15	24
1925	398	329	69	153	91	108	27	19

Մեր բոլոր անդամները կանոնավոր մուծում ենք իրենց անդամավճարները: Շատ ռանչպարներ իրենց անդամավճարները մուծում ենք ցորենով և արևածաղկով (սեմիչկայով): Վճարման մասին տրվում ենք տպագրված ստացականներ, վորոնց գրքուկը վավերացված եր գյուղխորհրդի կողմից: Ձե վոր գյուղացիները շատ են վախում, թե հանկարծ իրենց կոպեկն իզուր չկորչի:

Բացի անհատական անդամներից՝ մենք ունեւինք նաև իրավական անդամներ, — տեղական սպառողական ընկերութւոնը, արհկազմակերպութւոնները, տեղկոմները, գյուղատնտեսական ընկերութւոնը, գյուղխորհուրդը և այլ կազմակերպութւոններ: Բոլոր այդ իրավական անդամները վճարում ենք մեզ տարեկան 10 ռուբլուց մինչև 50 ռ. և ամեն բանում ոգնում ենք մեզ:

Մենք ել նրանց «պարզեատրում» ելինք կարմիր գրքուկներով՝ ընկ. Լենինի կենսագրությամբ:

Աշխատում ելինք խիստ ծրագրով: Բյուրոն իր նիստերը գումարում եր վորոշ որեր Ամբողջ այդ ժամանակամիջոցում ունեցել ենք 113 նիստ: Բյուրոյի լայնացրած նստաշրջանները—պլենումները կայանում ելին $1\frac{1}{2}$ —2 ամիսը մի անգամ: Ունեցել ենք ընդամենը 34 նստաշրջան: Անգամների ընդհանուր ժողովները գումարվում ելին 2—3 ամիսը 1 անգամ: Գումարվել ե ընդամենը 24 ընդհանուր ժողով: Ամբողջ այդ ժամանակամիջոցում քննո թյան են առնվել—կազմակերպչական 207, տնտեսական-ֆինանսական 264, ազիտացիոն 148 և այլ 34 հարցեր: Հանձնաժողովներն ունեցել են ընդամենը 47 նիստ: Բյուրոյի նիստերին շարունակ ներկա չեն լեղել մեր ախտիվիստները և կոմբլիշի, ԼԿՅԵՄ-ի, գյուղխորհրդի, խրճիթ-ընթերցարանի և այլ կազմակերպութլունների ներկայացուցիչները: Յեվ վորովհետև նիստերը մեծ մասամբ կայանում ելին խրճիթ-ընթերցարանում — բյուրոյի նիստերին միշտ ներկա ելին լինում նաև քաղաքացիները: Բյուրոյի նիստերում մենք վորոշում ելինք բոլոր մեր ամենօրյա աշխատանքների ինդիկները: Այստեղ մշակվում ելին ծրագրերը և ստուգվում նրանց կիրառումը: Մեր գործնական ամբողջ աշ-

խատանքներում ծրագրերն իրականացնում ելինք հետևյալ կերպ:—Հավաքվում ե բյուրոն: Քննութան ե առնվում, որինակ, նվիրատվութուններ հավաքելու կամ անգրագետներին ցուցակագրելու խնդիրը: Մենք սահմանում ենք այդ բանը կատարելու ժամանակը, առանձնացնում ենք ակտիվից անհրաժեշտ քանակությամբ ընկերներ, հանձնարարում ենք մեկին բանակցել գլուղխորհրդի հետ, մյուսին—գնալ այս-ինչ թաղամասը գեկուցում տալու, յերրորդին—հրավիրել նվիրատվութուններ հավաքելու համար ժողովրդակա-նություն վաչելող այս-ինչ այն-ինչ ծեր ուսնչաբաններին, չորրորդին—գտնել ձրի սալեր և այլն: Այս աշխատանքները վերջացնելուց հետո բյուրոյի հաջորդ նիստում մենք ամփոփում ելինք այդ աշխատանքների արդյունքները, հանում ելինք յեզրակացություններ և նույն ձևով մշակում ելինք աշխատավորների նոր խնդիրները: Բոլոր ընկերներն այդ ծրագրային աշխատանքի ձևին շատ շուտ ընտելացան, և դա անչափ թեթևացրեց մեր գործը:

Մեզ մոտ ընդհանուր ժողովներին մասնակցում ելին կանոնավոր: Իմանալով, Վոր ընդհանուր ժողովներին ընդհանրապես լավ չեն հաճախում, մենք, որակարգի մեջ գնելով գեկուցում բյուրոյի աշխատանքների մասին, կամ մեր բարդ

խնդիրներն ից մի ուրիշը, այդ մասին փոքրիկ թղթերով հայտարարություն չեյինք փակցնում պատերին, այլ կախում եյինք գեղեցիկ ափիշաներ, վորոնցով հայտարարվում եր, թե բջիջի ժողովից հետո կլինի ձրի ներկայացում կամ համերգ:

Այդ ներկայացումները մենք կազմակերպում եյինք մեր ակտիվի, լիկկայանների և կիսաչքագետների դպրոցների սովորողների ուժերով:

Այս ճանապարհով մենք քաշում եյինք ժողովներին վոչ միայն անդամներին, այլ նաև անագին քանակութեամբ այլ քաղաքացիներ: Յեղեկ են գեպքեր, յերբ մենք ստիպված ենք լեղել ժողովի դահլիճը թողնել միայն անդամատոմսերով և միայն ծեր ունչապարների մի մասը, մերժելով յերիտասարդներին: Լցնելով դահլիճը, առանց շտապելու մենք հաջողութեամբ անց ելինք կացնում մեր ժողովի գործնական մասը, իսկ հետո հարավորութուն ելինք տալիս ներկա չեղողներին ձրիաբար ներկայացում տեսնել: Շուտով մեր այդ ժողովներն իրենց ներկայացումներով մեծ ժողովրդականութուն ձեռք բերին բնակչության մեջ: Հետագայում մեր վճարովի ներկայացումներն ել մյուսներից ավելի լավ եյին հաճախում:

Մեր բյուրոյի, վերստուգիչ հանձնաժողովի և այլ հանձնաժողովների ընտրողականութունը պահպանվում եր խստիվ կերպով՝ կանոնադրու-

թյան համաձայն: Անդամներն ակտիվ կերպով մասնակցում ելին մեր բջիջի ընտրված մարմինների գեկուցումների քննությանը, և վերընտրությունների ժամանակ դուրս ելին գցվում այս կամ այն՝ իր վրա դրած հույսերը չարդարացնող անձինք: Մեր աշխատանքների ամբողջ ժամանակաշրջանում բջիջը կազմակերպության անդամներին հաշիվ ե տվել 23 անգամ, կոմբջիջին՝ 7 անգամ, գյուղխորհրդին՝ 5 անգամ և բնակչությանը՝ 4 անգամ:

4. ԲԶԻԶԻ ԱԳԻՏԱՑԻՈՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Դժվար եր շարժել կազակ գյուղացիական մասսան: Դժվարությամբ նա գնում ե դեպի լիկկայանները: Ասենք այդ գործը նոր եր: Մեզ, անգրագիտության վերացման աշխատողներին, լավ հայտնի չե, վոր աշխատանքի ամենադժվար մոմենտն ե անգրագետներին լիկկայան քաշելը: Հարկ յեղավ ամբողջ ուժով զոռ տալ ագիտացիային և համոզելուն, գործելով 2 ուղղությամբ՝ մասսայական ագիտացիայի և անհատական մշակման ուղղություններով: Առանձնացրինք մեր ակտիվից ամենահամարձակներին, վորոնք արդեն դուրս ելին յեկել մասսայի առաջ այլ խնդիրներով: Այստեղ կային և՛ ուսուցիչներ, և՛ կոսյերիտականներ, և՛ բարձր խմբերի

աշակերտներ, և՛ ժողովրդականութիւնն վալելող
ծերունի ոանչաւարներ: Մենք ընկերներին պատ-
րաստում եյինք յելուլթների համար, չուրաքան-
չուրին տալիս եյինք ԿՍՆԸ ուղեցույց կամ
թե սկզբից ինքներս գրում եյինք թեղիսների
նման մի բան:

Թե համաքաղաքացիական միտինգներին,
թե դյուղլորհրդի նիստին, թե թաղամասերի
կամ շրջանային ժողովներում, մեր ընկերներն
ամեն տեղ ազիտացիա յեն անում ԿՍՆԸ և
անգրադիտութեան վերացման ոգտին և, պետք
է ասել, չնչին բացառութեամբ, այդ յելուլթները
տովել են իրենց արդյունքը. ոանչաւարները շարժ-
վել են և մեկ-մեկ ուղղակի իրենց վորոշումնե-
րով հաւատացրել են մեզ, վոր նրանք իսկապես
կդան մեզ մօտ, լիկկայաններ կուղարկեն իրենց
կանանց, աղջիկներին ու տղաներին: Ահա մի
ալդիսի վորոշում մեր ստանիցայի 3-րդ շրջանի
քաղաքացիներից.

Լսեցին. — Ընկ. Ս. Յուրչենկովի ղեկու-
ցումը անգրադիտութեան վերացման անհրա-
ժեշտութեան մասին:

Վորոշեցին. — Մենք՝ Վասյուրինսկայա
ստանիցայի 3-րդ շրջանի քաղաքացիներս
զանում ենք անգրադիտութեան վերացումը
բոլորի համար միանգամայն անհրաժեշտ,

A 3906

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄՈՔՐԱՏԻԿԱՆ
ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐՆԵՐԻ
ԳԵՆԵՐԱԼՍԿԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 2

վորի համար առաջին հերթին ցանկանում ենք մեծ հաջողություն՝ իրականացնելու ԿԱՆԸ նշած նպատակները՝ նաև խոստանում ենք ԿԱՆԸ հասցնել նյութական ոգնություն:

Նախագահ՝ Ելիմենկո, քարտուղար՝ Պրոկոֆիյ Գորկուշա:

Վոր դրանք միայն խոսքեր չեն լեզել, կարելի չե հիշել հետևյալ փաստը: Լավ ազիտացիա մղելուց հետո այդ շրջանում մեր ակտիվ անդամ Դմիտրիյ Պրոկուդան աջտեղի լիկկայանները քաշեց 100 մարդ: Մենք ել նրան մի մարդաշատ ժողովում նվիրեցինք վարտիքի յեվ վերնաշապկի կտոր:

Վոչ մի ներկայացում թատրոնում «յուլա» չեր գնում առանց մեր նախնական չելուլթի: 10—20 բուպե նախքան սկսելը դա վոչվոք չեր համարձակվում խլել մեզնից: Յեվ վորովհետև թատրոնը հաճախում ե տարբեր հասարակություն, մեր ազիտացիան շարունակ հասնում եր ընակչության նորանոր շերտերին: Մեր գործունեյության չամբողջ ժամանակամիջոցում թատրոնում ներկայացումներից առաջ մենք տվել ենք 20 ղեկուցում, համաքաղաքացիական ժողովներում չելուլթ ենք ունեցել 12 անգամ, պրոֆորերում — 20 անգամ (մեզ մոտ այդ ղեկուցումներին դալիս ելին և վոչ պրոֆմիության

անդամները), գլուղխորհրդի նստաշրջաններում — 4 անգամ, կոոպերատիվի փալատներերի ժողովներում 4 անգամ. կազմակերպել ենք 3 ագիտ-դատ անգրագետների վրա, կազմակերպել ենք, ագիտացիոն նպատակով, 20 ձրի ներկայացում, լիկկայաններում սովորողների հետ միասին անց ենք կացրել 12 մերձեցման յերեկոներ: Բոլոր այդ ներկայացումներն ու յերեկոները հաճախել ե ուսնչսլար բնակչությունը:

Մենք նույնպես ոգտագործել ենք կենդանի լրագիրը և մոգակն լապտերը: Քանի դեռ մենք կինո չունեիինք, շատ բան անում ելինք մոգակն լապտերի միջոցով:

Մեր անկյունը լարճիթ-ընթերցարանում ամենալավ անկյուններից մեկն էր: ԿՄՏԸ և անգրագիտության վերացման վերաբերող ամբողջ գրականությունը, դիագրամմաները, պլակատները, նկարները, լիկկայանների սովորողների աշխատանքները, կանոնագրությունը — այս բոլորը գեղեցիկ կերպով դասավորված էր անկյունում, ճաշակով կախված էր, դարսված, փակցված:

Անկյունում հերթապահում էյին մեր ակտիվիստները: Այնտեղ ընդունում ելին անդամներ, զանձում ելին անդամավճարներ, տալիս ելին տեղեկանքներ, հավաքում էյին ակտիվ, լիկկայանի սովորողներին և ավարտողներին տա-

լիս ելին գրականութիւն մեր ԿԱՆԸ գրադարանից: Հետագայում, իբրեւ անգրագիտութեան վերացման աշխատանքները մեզանում շատ մեծ ծավալ ընդունեցին (մինչև 16 լիկկայան ստանդայում), մենք մեր բջիջը, հարմարութեան տեսակետից, բաժանեցինք կենտրոնականի և 2 ծայրամասայիններէ: Այդ ծայրամասային բջիջները դպրոցներին կից ելին, և այնտեղ ևս կային անկյուններ, վորոնցում վոչ միայն պարապում ելին ԿԱՆԸ աշխատանքով, այլև դարձրել ելին կարմիր անկյուններ: Անհատական և խմբական ագիտացիայի մասին պետք եւ ասել, վոր մեզ մոտ դրանով զբաղվում ելին բոլոր ակտիվ անդամները: Հանդիպում ես մի ռանչպարի կամ նրա կնոջը հիմնարկութեան մեջ, փողոցում, թե փրենց տան առաջնստած ժամանակ, — անպայման խոսքը դարձնում ես անգրագիտութեան վերացման և ԿԱՆԸ մասին:

Մենք աշխատանքներն սկսեցինք նախքան մեզ մոտ խրճիթ-ընթերցարան բանալը և մասնակցեցինք նրա կազմակերպմանը: Մեր բջիջի միջոցներէց 100 ռ. տվեցինք կահ-կարասիքին, սպիտակացնելուն և պլակատներին:

Յերբ խրճիթ-ընթերցարանն սկսեց աշխատել, մենք այնտեղ բացեցինք տեղեկատու բյուրո: Մեր ակտիվիստները յերեկոներն այնտեղ

ռանչպարներին տեղեկութիւններ եյին տալիս
և գրում եյին նրանց համար գործնական գրու-
թիւններ: Այդ տեղեկատու աշխատանքն անչափ
բարձրացրեց մեր հեղինակութիւնը բնակչութեան
աչքում: Բարձրաձայն ընթերցանութիւնները
նույնպէս չեյին անցնում առանց մեր ակտիվիստ-
ների: Մենք այստեղ ևս աշխատում ելինք ընտ-
րել հարմար մոմէնտ ազիտացիայի համար:

Մեր պատի թերթը մենք լույս ենք ընծա-
յել ընդամենը 2 անգամ, բայց համարյա չուրա-
քանչյուր համարում խրճիթ-ընթերցարանները
տեղավորել են իրենց նշութերը: Մեզ այնտեղ
հատկացված եր հատուկ անկիւն՝ ԿԱՆԸ և ան-
զրազիտութեան վերացման: Մեր բլիժի աշխա-
տանքների մասին մենք գրում ելինք հոգեվաճ-
անք, զիտողութիւններ նաև մեր շրջանի և
մայրաքաղաքի թերթերում:

Մենք բնակչութեանը հողաշինարարութեան
ժամանակ վաճառում ելինք հողային որհնդիրք,
նաև եփանագին գլուղացիական գրականութիւն:

Կազմակերպեցինք 2⁰ սպորտ-խմբակներ և
գնեցինք ֆուտբոլի գնդակներ:

Ամբողջ մեր աչս կուլտ-կրթական աշխա-
տանքները շատ մոտեցրին մեզ զրադարան-ըն-
թերցարանին, իսկ նրա միջոցով մենք պարա-
պում ելինք կադակա-գլուղացիական մասսայի
հետ:

Մեր ազիտացիան և մյուս կուլտուր կրթական աշխատանքներն այնքան մոտեցրին մեզ մասնաւորին, վոր մենք, չնայած և մեծ դժվարությամբ, բայց մեր խնդիրներն անգրագիտության վերացման ասպարիզում լուծեցինք համարյա լիովին:

5. ԲԶԻՁԻ ՏՆՏԵՍԱ-ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Առանց դրամի աշխատել դժվար է: Այդ մենք լայլ ելինք հասկանում մեր աշխատանքի առաջին իսկ որերից: Ծիշտ է, մեր աշխատանքներն սկսելուց 3 տարի հետո մենք սովորեցինք շատ աշխատանք կատարել համարյա առանց գումարներ ծախսելու, բայց ընդհանուր առմամբ միջոցներ հայթայթելու գործին քիչ ուշադրություն չեր դարձվում: Ահա բջիջում մուտք յեղած միջոցների ընդհանուր թվերը՝

1. Անդամավճարներից . . . 715 ռ. 32 կ.
2. Ներկայացումներից . . . 479 » 28 »
3. Համերգներից և յերեկոներից 189 » 40 »
4. Կամավոր նվիրատուություններ (մթերք 2432 կիլոգր., մնացածը դրամով) . . . 371 » 51 »
5. Իրավական անդամներից . 798 » 29 »
6. Նշանների և գրականության վաճառքից . . . 119 » 16 »
7. Այլ աղբյուրներից . . . 508 » 26 »

Ընդամենը 3181 ռ. 22 կ.

Ժիշտ ե, գումարը մեծ չե, բայց ստանի-
ցայում հենց այդ միջոցներից գտնելն ել հեշտ
գործ չեր: Հարկ եր լինում զանազան կերպով
մոտենալ այդ խնդրին և մշակել ամեն տեսակի
միջոցներ. որինակ, ինչպես ելինք ձեռք բերում
այդ գումարները ներկայացումներից և չերե-
կուլթիներից: Համաձայնության դալով դրամ խըմ-
բակի ռեժիսայորի հետ, վոր նա ալս-ինչ ժամա-
նակի համար պատրաստի մի պիես, մենք նախո-
րոր պատրաստում ելինք տոմսերը և մեր ակտիվի
միջոցով վաճառում ծանոթների տներում և բո-
լոր քաղաքացիներին:

Յերբեմն հարկ եր լինում մուրալ, նպա-
տակը բացատրել, և մեկ ել տեսար՝ հանեց 50 կո-
պեկ: Այսպիսով մեր ներկայացումների և չերեկո-
ների ժամանակ դահլիճը լիքն եր լինում: Ստանի-
ցայի խորհուրդը որկեստորը տալիս եր ձրիաբար:
Ամբողջ սպասարկող կազմը մերն եր ձրիաբար:
Բացի դրիմից ուրիշ վոչ մի ծախս: Ներկայա-
ցումները կազմակերպվում ելին այն որերին,
չերք բնակչութունն ազատ եր լինում աշխա-
տանքից, իսկ միշտ աշխատում ելինք դնել լավ
պիես և լավ խաղալ: Այդ պատճառով մեր ներ-
կայացումներին հասարակութունը վոչ թե գա-
լիս եր, այլ ներս եր խուժում: Նախքան ներ-
կայացումն սկսելը, ըստ մեր սովորության, տըր-

վում եր կարճ զեկուցում՝ «Ինչ ե հարկավոր մեզ անել անգրագիտության վերացման համար» թեմայով և շնորհակալություն եր հայտնվում հասարակությանը ներկայացումը հաճախելու համար։ Ռեժիսսյորին և լերգեցիկ խմբի ղեկավարին հանդիսավոր նիստում մենք հանձնեցինք կարմիր գրքույկներ ընկ. Լենինի կենսագրությամբ։

Դրանից հետո այլևս կարիք չեր լինում նրանց խնդրել ներկայացում կամ համերգ կազմակերպելու. նրանք իրենք եյին գալիս մեզ մոտ և առաջարկում իրենց ծառայությունները։ Խրախուսելը շատ ե աջակցում աշխատանքին, և մենք դրանից չեյինք հրաժարվում մեր գործնական աշխատանքի ընթացքում։

Ահա և մի պատկեր, թե ինչպես եյինք մենք անցկացնում ստանիցայում նվիրատվությունների գանձումը։

Այտն ե... Գյուղացիներն արդեն հավաքել են հացը... Չորալին ե... Տոն ուր ե... փողոցները լեցուն են ժողովրդով... Յուրաքանչյուր տան մոտ խմբերով նստած են ռանչալարները և զրուցում են իրենց գործերի մասին։ Ստանիցայի խորհրդի առաջ կանգնած են գյուղացիների սալերը գույգ յեզներով։ Մալերում ուսուցիչներն են, ծերունի կազակները—մեր ակ-

տիվիստներն են: Բոլորին հրահանգներ են տրված: Սայլերն ուղղվում են դեպի ստանիցայի գանազան փողոցները: Ռանչպարները և ուսուցիչներն իջնում են սայլերից և, դռները փակած փակելով՝ հրավիրում են ռանչպարներին հացահատիկներով նվիրատվութուն կատարել ԿԱՆԸ ոգախն: Մերժման դեպքեր համարյա չեն լսել: Թեկուզ քիչ, բայց լուրաքանչլուր ռանչպար ել հացահատիկ եր տալիս: Յերեկոյան հավաքած հացահատիկը մենք տոկոսով հանձնում ելինք սպառկոոպին: Նրանք, ովքեր հացահատիկ չունեյին, տալիս էին ձու, դդում և դրամ:

Այս բոլորը վաճառվում եր շուկայում, իսկ դրամը մուծվում եր բլիշի գանձարկղը: Ստանիցայում (ավանում) և խուտորներում (գյուղերում) այս շրջադալության ժամանակ մեր տիվիստները պատմում էին ազգաբնակչությանը ԿԱՆԸ նպատակների մասին և աչն մասին, թե ինչ բան ե անգրագիտության վերացումը: Ռանչպարներից շատերն այստեղ ևեթ անդամագրվում էին և մուծում իրենց մեկ տարվա անդամավճարներն սկզբից՝ մթերքով:

Մեր իրավական անդամները մեզ մոտ կարծես թե մի տեսակ պատվավոր անդամներ էին: Մենք նրանց առանձին ծանուցադրելով ելինք հրավիրում մեր նիստերին, ժողովներին, ներ-

կայացումներին, չերեկոսներին: Նրանց անդամավճարները մենք ծախսում եյինք նրանց հետ համաձայնեցնելով:

Մենք նրանց հավաքում եյինք հետևյալ կերպ. սպառողական ընկերության լիազորների ժողովում, միության ժողովում, այս կամ այն կազմակերպության վարչության ժողովում մենք դուրս եյինք գալիս և անց կացնում նրանց մեզ մոտ իրավական անդամներ լինելու հարցը, նախորոք մշակելով այդպիսիները ղեկավար կուսակցական և խորհրդային կազմակերպություններում և բանակցելով ամյալ կազմակերպության առանձին անդամների հետ: Մեր բոլոր իրավական անդամներն ստացել են մեր բջիջից կարմիր դրքուկներ, վորոնք կախված են շրջանակների մեջ՝ ամենաաչքի ընկնող տեղերում: Կարմիր դրքուկ ստանալը մեզ մոտ համարվում էր վորպես «սպարգև» խոշոր աշխատանքի համար: Այդպիսիների բաշխումը մենք վոչ թե ի չափն եյինք գործադրում, այլ, ընդհակառակը, շատ ժլատ եյինք այդ բանում:

Գործադրում եյինք մենք նաև ԿՍՏԸ կիրականորչակներ կազմակերպելը, վորը կայանում էր հետևյալում. —

Մեր ընկերատեսակարները գնում եյին ջրաղացների, ձիթհանքների բանվորների մոտ,

պարմանափորվում էին նրանց հետ, վորպեսզի նրանք իրենց ազատ ոքն աշխատեն ձրիաբար, հատկացնելով իրենց ամբողջ աշխատանքը մեր բջիջի ոգտին՝ դուրս գալով վառելիքի և յուղի ծախքերը: Այդ կիրականորակները մեզ բավակա- նին դուժարներ ելին տալիս: Բանվորներին մենք նույնպես տալիս ելինք կարևոր գրքուկներ՝ կոլեկտիվորեն:

Գյուղացիական կոպեկանոց գրականությու- նը մենք վաճառում ելինք այնպես, վոր յուրա- քանչյուր գնող գրականության արժեքը գը- ցում եր կնքած ցուփի մեջ: Մեկ կոպեկից պա- կաս զցել չեր կարելի, իսկ շատ դեպքերում զցում ելին ավելի: Իսկ 0,7 կոպեկից ավելին գնում եր մեր գանձարկղը վորպես յեկամուտ:

Բոլոր խանութներում, խրճիթ-ընթերցա- րաններում և ստանիցայի խորհրդում նույնպես մենք ունեյինք մեր ցուփերը: Միքանիսում, բացելու ժամանակ, հավաքված եր լինում մին- չև 6 ռուբլի: Տնտեսա-ֆինանսական աշխա- տանքներ կատարելու համար մենք ունեյինք տնտեսա-ֆինանսական հանձնաժողով:

Բացի վերև հիշված միջոցներից մենք կադ- մակերդում ելինք վիճակախաղ, աճուրդ, վա- ճառում ելինք պաղպաղակ: Բոլոր միջոցները մենք պահում ելինք պետական-խնայողական

դրամարկղի ընթացիկ հաշվում և ծախսում ելինք խիստ սահմանված կարգով ըստ կարիքի, բյուրոյի և վերստուգիչ հանձնաժողովի գիտությամբ:

Ծախսել ենք մենք մեր միջոցները հետևյալ կարիքների համար.—

1. Ուսուցիչներին վարձատրություն 2458 ռ. 25 կ.
2. Թղթի և տնտեսական պիտուկների 329 » 58 »
3. Բյուրոյի և հանձնաժողովների գը-
րասենյակի 42 » 11 »
4. Այլ ծախքեր (ճանապարհի և այլն) 164 » 15 »

Ընդամենը 2994 ռ. 09 կ.

Մնացորդ 187 » 13 »

Միջոցներ հայթայթելու մեր աշխատանքները չեյին սահմանափակվում վերը հիշված ձեռնարկումներով, բայց թվել լրիվ կերպով բոլոր միջոցները—անհնարին է:

6. ԱԿՏԻՎԻ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱՌԱՋՔԱՇՈՒՄԸ

Ակտիվ անդամ մենք հաշվում եյինք նրանց, ովքեր բացի կանոնավոր անդամավճարներ մուծելուց և ժողովներին կանոնավոր հաճախելուց, կատարում եյին մի վորևե գործնական.

աշխատանք, որինակ, անդամագրում եյին նոր
 մարդիկ, աշխատում եյին միջոցներ հայթալթե-
 լու ասպարիզում, հավաքում եյին սովորողներ
 լիկկայանների համար, պարապում եյին անգրա-
 դետների հետ, տանում եյին ագիտ-աշխատանք
 և այլն:

Մի սպասիլ աշխատանք ալետեղ, վորտեղ
 միայն բլուրոն, իսկ հաճախ միայն բլուրոյի քար-
 տուղարն և վերցնում աշխատանքն իր վրա:
 Այս հանդամանքը մենք հասկացանք մեր աշխա-
 տանքների առաջին իսկ որից և բացառիկ նշա-
 նակութուն եյինք տալիս բլուրոյի շուրջն ակ-
 տիվների կորիզ ստեղծելուն: Մենք այսպես
 եյինք վարվում. յեթե ընկերը հետաքրքրվում և
 մեր աշխատանքով, խոսում ենք հետը, բա-
 ցատրում, հրավիրում մասնակցել մեր նիստին
 կամ ժողովին: Գալիս և, լսւմ, իսկ մենք նրան
 փորձելու համար մի թեթե հանձնարարութուն
 ենք տալիս, որինակ, հսկել թաւրոնում մեր
 ներկայացման ժամանակ, աշխատել բուֆե-
 տում, գնալ մի վորեւ հին ակտիվիստի հետ
 միասին՝ ծանոթանալ լիկկայանի աշխատանքնե-
 րին, գալ ներկա լինել ժողովին, վորտեղ պետք
 և դուքս գան մեր ագիտատորները: Հետո տա-
 լիս եյինք ավելի բարդ հանձնարարութուններ,
 ստուգում եյինք դրանց կատարումը, հանում

եյինք չեղրակացութիւններ և վորոշում եյինք նոր ակտիվիստների սլատրաստականութիւնն առտի-
ճանը: Վորոշելով ընկերներ ընդունակութիւն-
ները՝ մենք նրանց բաժանում եյինք ըստ առանձին տեսակի աշխատանքների—կազմակերպիչներ, ա-
գիտատորներ, տնտեսավարներ, անգրագիտութիւն վերացնողներ: Ծեր ռաչպարներն ոգտագործվում եյին ագիտ աշխատանքերում, ստանիցայում նվիրատվութիւններ գանձելիս, բլուրոյում, վեր-
ստուգիչ հանձնաժողովում և լիկէայանների աշ-
խատանքները հետագոտելիս:

Այսպես մեր բջիջն առտիճանաբար աճում եր ակտիվով: Ահա մեր ակտիվի աճման թվերը՝ նրա ըստ սոցիալական կազմի ստորաբաժա-
նումով.—

ՏԱՐԻ	Ընդամե- նը ակտիվ ներ	Բանվոր- ներ	Գյուղա- ցիներ	Մասա- յոյներ	Սովորող- ներ	Այլ
1924	27	6	8	5	8	—
1925	83	15	29	6	27	6
1926	92	13	36	16	21	6
1927	96	11	39	24	10	7

Այսպիսի աճումը և ակտիվ անդամների հա-
րաբերութիւնը անդամների ընդհանուր կազմին՝

վկայուժ ե այն մասին, վոր մենք ամենից քիչ ելինք հետաքրքրվուժ «կոպեկներով», մեզ պետք եյին աշխատող մարդիկ, և մենք նրանց դրամուժ ելինք:

Աշխատանքի խիստ բաժանուժը, յուրաքանչյուր ակտիվիստի ընդունակությունների հաշվառուժը և հանձնարարությունների կատարման ստուգուժը շուտով սովորեցրին ակտիվին ընկերական-հասարակական կարգապահության, վորին իբրև վկայություն կարող ե ծառայել այն փաստը, վոր չորս տարվա աշխատանքների ժամանակամիջոցուժ համարյա վոչվոք դուրս չմնաց ակտիվից, և բլի՛լի բյուրոյուժ վոչ մի անդամ քննության չի առնվել ակտիվիստների անկարգապահության խնդիրը: Մեզ մոտ յուրաքանչյուր ակտիվիստ պարծենուժ ե ԿԱՆԸ և անդրադիտության վերացման դժով տարած իր գործնական աշխատանքների ստաժով և կատարած աշխատանքների արդյունքներով:

Նպատակ ունենալով ուժեղացնել ակտիվությունը, մենք ակտիվի հետ ունեցած մեր աշխատանքներուժ յերբեմն այս կամ այն ընկերոջ աշխատանքները ցույց ելինք տալիս բընակչության, հիշելով նրա տարած ակտիվ աշխատանքը ստանիցայի խորհրդի, խրճիթ-ընթերցարանի, մեր բլի՛լի բյուրոյի և այլ կազմակեր-

պուժյունների զեկուցման ժամանակ: Գրուվ
եյինք ակտիվ ընկերների մասին տեղական և
ըրջանային թերթերում: Հանդիսավոր կերպով
նվերներ եյինք տալիս, վորը մեծ ոգուտ եր բե-
րում: Ակտիվիստ Մ. Ս. Կալայտային մենք նվեր
տվինք մեկ վոչ թանգ գնանոց պորտֆել: Նա
3 տարի առանց փոխարինման աշխատել և աշ-
խատում ե մեր բջիջի պատասխանատու
քարտուղարի պաշտոնով, ամեն տարի վոր-
պես ուսուցիչ պարապել ե լիկկայաններում
և կիսագրագետների դպրոցներում, իր կը-
նոջ հետ միասին ամբողջ գիշերներ ե անց կաց-
րել նա մեր ԿԱՆԸ աշխատանքներում: Մենք
նվեր տվինք նաև ընկ. Դ. Պրոկուդային, վորը
մեր լիկկայանները բերեց մոտ 100 անգրագետ:

Ակտիվ ընկերների համար մենք աշխատում
եյինք ճանապարհ բանալ առաջ գնալու, ըստ
վորում յուրաքանչյուր ալգալիսի առաջքաշման
դեպք մեզ մոտ խիստ հաշվված եր: Յեթե մենք
առաջ եյինք քաշում մեր ակտիվիստին, կնշա-
նակի նրա համար մենք և լերաշխավորում եյինք,
լավ գիտնալով՝ ոգտակար ե արդյոք և պատ-
րաստված ե առաջքաշման համար: Կուսակցա-
կան, խորհրդային և հասարակական կազմակեր-
պությունների աջակցությամբ ԿԱՆԸ մեր բջի-
ջի 4 տարվա աշխատանքների ընթացքում մենք
առաջ ենք քաշել մի շարք ընկերներ:

Բոլորը ներկայումս ել ամենայով ակտի-
վիստներն են և, չնայած վոր աշխատում են մեր
ստանիցայի սահմաններից հեռու, նրանք մեր
բջիջի հետ սերտ կապ են պահպանում և ոգ-
նում են իրենց փորձով:

7. ԲՋԻՋԻ ԿԱՊԸ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐ- ՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

Ամբողջ մեր աշխատանքն ընթացել է կոմ-
մունիստական բջիջի ընկերական հոգատար ղե-
կավարությամբ: Բոլոր մեր ձեռնարկումները,
ծրագրերը, կամպանիաները և սկզբունքայիննը-
շանակություն ունեցող խնդիրները չեյին իրա-
կանացվում առանց կոմբջիջի բյուրոյում նախ-
նական քննության առնվելու և առանց բյուրոյի
հավանությունն ստանալու: Բյուրոյում մեզ իրա-
կատար հնարավորություն եր տրվում մանրա-
մասնաբար բացատրել և պաշտպանել մեր տե-
սակետները: Կոմբջիջի քարտուղարը համարյա
շարունակ ներկա յեր լինում մեր բջիջի բյու-
րոյի նիստերին և ընդհանուր ժողովներին: Մեզ
հրավիրում եյին կոմբջիջ զանազան հասարակա-
կան-քաղաքական կամպանիաներ անցկացնելու
հարցերը վորոշելիս, տալիս եյին վորոշ հանձ-
նարարություններ և բավականին խոշոր տեղ
եյին տալիս կամպանիաներ անցկացնելու աշ-
խատանքներում:

Կոմյերիտմիութեանը, ստանիցայի խորհուրդը և արհկազմակերպութւո՞ւնները բոլորոյի մեջ ընտրված իրենց ներկայացուցիչների կամ ուղղակի կցված ընկերների միջոցով միշտ ել տեղյակ են չեղել մեր աշխատանքներին և ամեն կերպ մեզ ոգնել են: Որինակ, ստանիցայի խորհուրդը մեր ներկայացուցիչներին հրավիրում եւ իրեն նախագահութեան նիստերին: Մեր շրջագայութեան համար մենք միշտ ոգտվում եյինք ձրի սալերով: Խորհրդի նախագահ Սուսլիկովը, վորը շատ հետաքրքրվում եր ԿԱՆԸ և անգրագիտութեան վերացման գործով, շատ մօտ եր կանգնած մեր աշխատանքներին: Ստանիցայի խորհրդի շտապ աշխատանքների համար մենք տալիս եյինք մեր ակտիվը (տուրք հավաքելու, ապահովագրման, վիճակագրութեան և այլն):

Կարելի չե առանց չափազանցութեան ասել, վոր ԿԱՆԸ մեր բջիջը բոլոր տեղական կազմակերպութւո՞ւնները հաշվի եյին առնում վորպէս խոշոր և ոգտակար հասարակական կազմակերպութեան:

Բնակչութեան հետ մեր ունեցած կապի մասին պետք ե ասել, վոր բացի մեր ղեկուցումներից համաքաղաքացիական ժողովներում, ամբողջ մեր աշխատանքներն ընթանում եյին բաց, բնակչութեան աչքի առաջ և նրա մասնակցու-

Թյամբ, Մենք բոլորս համարում ելինք, վոր
յեթն ազգաբնակութիան հետ կապը բացակայում
ե, կնշանակի աշխատանքն ել ե բացակայում,
յեւ ընդհակառակը, յեթն աշխատանքը բացա-
կայում ե, հետեւաբար կարիք ել չկա յեւ ավե-
լորդ ե ընակչութիան հետ կապվել: Այստեղ չի
կարող լինել ինչ-վոր ձևական, պաշտոնական
կապ: Աշխատի՛ր մասսայի հետ—անա քեզ կապ:

Աշխատելով ստանիցալում՝ մենք կարիք
ելինք զգում թարմ ղեկավարութիան, թարմ
մտքերի, չեյինք սպասում ալդալիսիները մեր
ընկերութիան ռալոնական խորհրդի շրջաբերա-
կաններից միայն. մենք ունեյինք գրագրութլուն,
խսկ յերբեմն ել կենդանի կապ մեր շրջանային,
յերկրային և նուչնխսկ կենտրոնական մարմին-
ների հետ: Մենք այնտեղ ել ելինք ուղարկում
նամակներ, պատմելով մեր աշխատանքների մա-
սին և ի պատասխան ստանում եյինք հարկ յե-
ղած ցուցմունքները: Կենտրոնական մարմիննե-
րի հետ ունեցած մեր այդ կապը շատ բան տվեց
մեզ մեր գործնական աշխատանքների ժամա-
նակ. այդ կաղմակերպութլուններն ել մեզանից
պակաս գործնական տեսակետներ չստացան՝
հիմնված տեղական փորձի վրա:

Մեր Կրասնոգարի ռալոնում առաջինը կաղ-
մակերպվեց մեր բշիշը: Այդ պատճառով մենք,

վորպես ԿԱՆԸ. աշխատանքների պիոներներ, չեղինք սահմանափակվում միայն մեր ստանիցայում աշխատելով, այլ ոգնում ելինք ուրիշ ստանիցաներում բջիջներ կազմակերպելուն: Կազմակերպում ելինք բջիջներ նաև փոքրիկ գյուղերում: Այս բջիջների հետ մենք շարունակ կապ ենք պահպանում, իսկ միջանիսինցուց ենք տվել և ցուլց ենք տալիս նյութական աջակցություն:

8. ԲԶԻԶԻ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՑՄԱՆ ԱՍՊԱՐԻԶՈՒՄ

Դժվար գործ է անգրագետ հասակավոր բնակչության հաշվառումը: Մենք մեր ակտիվի հետ միասին հաշվառումը կատարում ելինք շրջելով տները, ըստ հնարավորության, հարցաքննելով յուրաքանչյուր հասակավորի: Հարցաքննելիս կարիք եր լինում մի վորևե բան կարդալ, գրել տալ նրան: Բավականին լրիվ կերպով հաշվի առնելով հասակավոր բնակչությունը, անգրագետների թիվը պարզելու համար, մեր ակտիվիստները տեղում բացատրում ելին անգրագետներին, թե ինչու համար է դա արվում, և ագիտացիա եյին տանում նրանց մեջ լիկկայանում ցուցակագրվելու: Լիկկայանների տեղը և բացման ժամանակը վորոշված եր դեռ

նախքան ցուցակագրումը և այդ մասին հայտըն-
ված եր մեր ցուցակագրողներին: Անգրագետ-
ների հաշվառման համար ուղարկվում ելին ավելի
գրագետ կոմյերիտականներ, ուսուցիչներ և
ԿԱՆԸ մյուս անդամները:

Սկզբում լիկկայաններում աշխատելու հա-
մար պատրաստված ընկերներ չկային: Մեր
բՆԻՆ իրեն միջոցներով մի լերկու հոգի ուղար-
կեց Կրասնոդարի շրջանային անգրագիտության
վերացման հրահանգիչների դասընթացքները,
և յերը նրանք վերջացրին այդ դասընթացքները,
մենք մեր ստանիցայում կազմակերպեցինք ան-
գրագիտությունը վերացնողների միամսյա դա-
սընթացքներ. դասընթացքներն ավարտեցին 20
հոգուց ավելի մեր բՆԻՆի ակտիվիստներից և 5
հոգի Ստարոկուրսինսկայա բՆԻՆի ակտիվից: Ունե-
նալով պատրաստված աշխատողների — անգրագի-
տություն վերացնողների կադր, մենք սկսեցինք
անգրագիտության վերացման դործնական աշխա-
տանքը:

Մեզ մոտ Կուբանում դարունն սկսվում ե
շատ վաղ, իսկ աշունը — ուշ: Անգրագիտության
վերացման աշխատանքներն սկսվում են սովո-
քաբար հոկտեմբերի 2-րդ կեսից: Մեր ստանի-
ցայում մեզ հաջողվում եր ամեն տարի հոկտեմ-
բեր ամսի առաջին որերից սկսել աշխատանքները:

Աշուն ե... մերթընդմերթ անձրևներ են գալիս... Հացերն արդեն հավաքած են։ Սկսվել է աշնավարը և աշնացանը։ Շատերն արդեն այդ աշխատանքներն ել են վերջացրել։ Իսկ կանայք բոլորովին ազատ են դաշտային աշխատանքներից։ Այդ ժամանակահատվածում անգրագիտութուն վերացնողները — ԿԱՆԸ, անդամները, սկսում են տնից-տուն շրջել, բաղխել դռները և անգրագետներին հավաքել լիկկայաններում։

Մեզ մոտ գործն սկզբից ևեթ հաջող զնաց։ Անգրագետները, նամանավանդ կանայք, հաճույքով ելին գնում լիկկայաններ։ Ճիշտ է, լինում էին դեպքեր, յերբ անգրագետների ամուսինները և ծնողները խոչընդոտ էին հանդիսանում նրանց, բայց մենք այդ ժամանակ բոլորաշրջում ելինք ամբողջ ստանիցայում և բոլոր ժողովներում ու նիստերում համոզում ելինք բնակչությանը՝ անգրագետներին ուղարկել լիկկայաններ։ Այսպես ամեն տարի մենք սկսում ելինք անգրագիտության վերացման աշխատանքները և դա համարյա լիովին, կազմակերպչական տեսակետից, կատարվում եր մեր բջիջի ուժերով։

Սկզբում դեռ չէինք կարողացել ինչպես հարկն է, ծավալել մեր աշխատանքը, սակայն հետագայում մենք թափահարեցինք անգրագետ մաս-

սան շատ ուժեղ կերպով, իրիկայանները լեփ-լեցուն
եյին: Իրիկայանները քանակը մեր ստանիցայում
մի ժամանակ հասնում էր 16-ի, վորոնցից 10—
12 իրիկայան պահվում էյին մեր բլիշի միջոց-
ներով: Հաճախում էյին կանոնավոր: Կանանց
համար իրիկայաններում մտցրինք կարի և ձևի
ժամ:

Մեր կին ախտի վիստ-ուսուցչուհիները շատ
չնչին վարձատրությամբ սովորեցնում էին ձե-
ռագործ: Ստանիցայի խորհուրդը մեզ տվեց մի
կարի մեքենա: Կանայք կտորներ էին բերում, և
աշխատանքն ընթանում էր շատ աշխուժ: Դրժ-
վար և նկարագրել այն ուրախ տրամադրությու-
նը, վոր տեղի յեր ունենում սովորաբար ձեռա-
գործի դասերին: Այնտեղ յերգում էյին, ծիծա-
ղում էյին, բայց աշխատանքն ընթանում էր խելա-
ցի կերպով և լրջորեն:

Ձեռագործի այդ դասերը մեծ դեր խաղա-
ցին կանանց իրիկայանները քաշելու գործում:
Սովորող աղամարդկանց համար կազմակերպված
էյին դրամատիկական և յերգեցիկ խմբակներ,
իսկ անչափահասների համար՝ շարժուն խաղեր:
Ընդմիջումներին սովորողները, կռիվներ և հաչ-
հոցանքների փոխարեն, յերգում էյին, պարում,
խաղեր կազմակերպում:

Ամեն յերեկո բոլոր իրիկայանները հաճա-

խում եր մեր ակտիվը (2—3 հոգով միասին)։ Այնտեղ մենք ծանոթանում եյինք սովորողների աշխատանքների հետ, իմանում եյինք՝ ինչպես եյին հաճախում, տեղեկություններ եյինք առնում չհաճախողների մասին, վերապես, տներում խոսենք աշակերտների հետ։ Անգրագիտությունը վերացնողները թուլատրում եյին մեզնաև ստուգել սովորողների գիտցածը։ Ավելի լավ սովորողներին և կանոնավոր հաճախողներին հենց այնտեղ—լիկկայանում վորոշ նվերներ եյինք տալիս տետրեր, մատիտներ, ծխախոտ, վերնաշապիկ կամ շալվարի կտորներ և այլն։ Բատրակ Պ. Սիմոնովին, որինակ, նվիրեցինք շալվար և վոտնամանի կաշի։ Այս նվերներն առաջ բերին մեծ մրցակցութուն։ Լինում եյին և վեճեր այս կամ այն սովորողին նվերներ տալու առթիվ։ Այսպիսի դեպքերում մենք կամ քվեարկում եյինք, թե ում տանք, կամ տալիս եյինք չբեկուսին ել, վորոնց մասին խոսք եր լինում։ Մեր բջիջի բլուրոյի նիստերին մենք լսում եյինք անգրագիտություն վերացնողների զեկուցումները և տալիս եյինք նրանց մեր ընկերական ցուցմունքները։ Մեր բջիջի 4 տարվա աշխատանքների ընթացքում վոչ մի վեճ մեր բլուրոյի, անգրագիտության վերացնողների և խրճիթ-ընթերցարանների միջև չի յեղել։ Չի չեղել նաև նրանց միջև աշխա-

տանքները բաժանելու խառնաշփոթութիւն: Յուրաքանչյուր կազմակերպութիւն իմացել է իր տեղը անդրադիտութեան վերացման աշխատանքներում:

Հակառակ լիկկայաններում սովորելու համար սահմանված 3—4 ամսվա ժամկետին, մենք մեզ վրա ելինք վերցնում լրացուցիչ ծախքերը, և լիկկայանները մեզ մոտ աշխատում ելին 4—5 և ավելի ամիսներ: Մենք դա անում ելինք նրա համար, վարպետի մարդիկ մի ժամանակից հետո նորից անդրադետ չդառնալին, այսինքն՝ տեղի չունենար ոեցիդիվ: Հետազայում համոզվեցինք, վոր մենք ճիշտ ենք վարվել: Ռեցիդիվը մեզ մոտ շատ չնչին էր:

Լիկկայաններում աշխատանքները վերջացնելուց հետո մենք ամեն տարի կազմակերպում ելինք ուսումնական շրջանի հանդիսավոր ավարտում:

Ավարտման յերեկոյից շատ առաջ, մենք պատրաստվում ելինք դրա համար, պատրաստում ելին պիես, համերգ, նվերներ լիկկայանն ավարտողներին համար և այլն: Վերջապես գալիս էր հանդիսավոր օրը: Ստանիցայում փակցվում ելին մեծ ափիշաները յերեկոյի մասին: Հրավիրվում ելին հյուրեր:

Յերեկոն է... Փողոտանը իրարանցում է աի-

րում: Հասարակութիւնը լցվում է դահլիճը: Առաջին նստարանները դրավում են անգրագիտութիւն վերացնողները և ԿԱՆԸ ծեր-անդամները: ԿԱՆԸ մեր բջիջի նախագահը բացում է հանդիսավոր ժողովը: Նվագում են «Իւտերնացիոնալ»: Սկսվում են տեղական կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչների վողջույնի խոսքերը: Հետո կարդացվում է լիկկայաններն ավարտողների ցուցակը, և նրանց այստեղ ևեթ տրվում են վկայականներ: Մեր բջիջի ներկայացուցիչները բաժանում են նվերներ: Կանչում են՝ «Դուդանովա Աննա, ստացե՛ք կարմիր գլուխակ՝ լավ սովորելու համար», «Կարմիր-բանակայինի ալրի Իլյուշկա Ուլյանա, ստացե՛ք 7 Ֆ. նավթ՝ նրա համար, վոր վոչ մի անգամ չե՛ք բացակայել սրանից հետո չերեկոները տանը աշխատեցե՛ք», «Զնամենսկայա Մարիա, ստացե՛ք գուլպաներ» «Արտեմյկ Յեֆիմ, ստացե՛ք ծխախոտներ» և այլն: Այստեղ նվերներ ելին տրվում նաև լավ ուսուցիչ-լիկվիդատորներին: Վերջապես՝ նվերների բաժանումը վերջանում է, և սկսվում է սովորողների ուժերով կազմակերպված փոքրիկ պիեսի ներկայացումը, իսկ հետո չերգվում են միքանի չերգ: Այսպես ելին անցնում մեր ավարտական չերեկոները: Այսպիսի չերեկոներ մենք կազմակերպում եյինք նաև անգրագի-

տության վերացման մասին դեկրետ հրատարակելու որը—ամեն տարվա դեկտեմբերի 26-ին:

1926 թ. աշնան սկզբներին անգրագիտությունը մեր ստանիցայում բավականին պակասեց: Անգրագետներին լիկկալաններ հավաքելը բավականին դժվարացավ: Այդ պատճառով մենք ստիպված չեղանք զբաղվել անհատական խմբակային ուսուցման ճեմի լայն կիրառման խնդրի մշակումով: Հիմնովին ուսումնասիրելով այդ հարցը, մենք 1926/27 ուս. տարվա սկզբից անցկացրինք մեր անգրագիտության վերացման գործնական աշխատանքներում անհատական խմբակային ուսուցման ձևը: Այդ ուսումնական տարում մենք այդ, մեզ համար նոր, ձևով սովորեցրինք 273 մարդ:

1927/28 ուսումնական տարում անգրագիտությունը մեզ մոտ աճնչափ եր վերացված, վոր խմբակներ կազմելը նույնիսկ դարձավ համարյա թե անհնարին: Այն ժամանակ, մի լավ աշխատելուց հետո, մենք վորոշեցինք մնացած անգրագետներին լրիվ չափով ընդգրկել ընտանեկան ուսուցման մեթոդով, վորը և կատարեցինք:

Անհատների աշխատանքները ղեկավարելու համար մենք ունեյինք 2 վարձու հրահանգիչներ, վորոնք շրջում եյին տները, ուր պարապում եյին անհատները, ստուգում և ուղղություն եյին տալիս նրանց աշխատանքներին:

Չորս տարվա մեր աշխատանքի արդյունքները ցույց են տալիս հետևյալ տվյալները մեր լիկկայաններում սովորողների թվի մասին.—

Տարիք	Ստանիցայի խորհրդի միջոցներով	ԿԱՆԸ-ն մեր բջիջի միջոցներով	Ընդամենը
1923-24	—	65	65
1924-25	197	106	303
1925-26	161	105	266
1926-27	108	—	108

Անհատական-խմբակային ձևով սովորեցված է՝

Տարիք	Ստանիցայի խորհրդի միջոցներով	ՏԱՆԸ-ն մեր բջիջի միջոց- ներով և ուժ.	Ընդամենը
1925-26	—	75	15
1926-27	—	273	273

Ամբողջ ժամանակվա ընթացքում սովորողներից՝ թե ստանիցայի խորհրդի և թե մեր լիկկայաններում, նախազինակողիկներ՝ 1901—1906 թ. թ. ծնվածներ՝ յեղել են 59 հոգի, բատրակներ 2 սեռից—61 հոգի, իսկ ֆուսաճանքները յեղել են գլխավորապես միջակ և չբավոր բնակչութունից:

9. ՊԱՅՔԱՐ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՌԵՑԻԴԻՎԻ (ՎԵՐԱԴԱՐՁԻ) ԴԵՄ

Վերևում արդեն ասվեց, թե լիկկայանները մեզ մոտ աշխատում եյին սահմանված ժամանակից ավելի, վորի պատճառով ռեցիդիվի լերկլուղը մեզ մոտ զարհուրելի չեր։ Սակայն մեզ մոտ ռեցիդիվ կար։ Այդ ռեցիդիվի դեմ պայքարը մենք մղում եյինք միքանի միջոցներով։ Խրճիթ-ընթերցարանին կից մեր կարմիր անկյունում մենք ունեյինք կիսազրագետների համար փոքրիկ գրադարան՝ 300—600 գրքերով։ Յերբ լիկկայաններում պարապող անզրագետները վերջացնում եյին ալրուբենական մասը, մենք նրանց տալիս եյինք գրադարանից գրքուկներ։ Գրքերը գրադարաններից դուրս ելին տալիս մեր ակտիվ ընկերներից, իսկ լերբեմն այդ աշխատանքին եյին կոչվում սկզբներում լիկկայան ավարտած ուժեղ ընկերներ։

Լիկկայաններն արձակելուց հետո, վորը կատարում եյինք դարնան սկզբին, մենք պայմանավորվում եյինք ավարտողների հետ, վորպեսզի նրանք իրենց կապը չկտրեն գրագիտության և մեզ հետ։ Յուրաքանչյուրին առաջարկվում եր գրքեր վերցնել մեր գրադարանից և խրճիթ-ընթերցարանից։ Մեր գրադարանից կիսազրագետներին գրքեր տալիս նրանց տալիս եյինք նաև

մաքուր թղթի կտորներ, վորպեսզի նրանք կարողանան իրենց կարծիքը գրել կարդացած գրքի մասին կամ արտագրեն իրենց հետաքրքրող տեղերը: Այս ճանապարհով մենք պայքար ելինք մղում վոչ միայն անգրագիտության ռեցիդիվի դեմ, այլ և գրելը մոռանալու ռեցիդիվի դեմ: Կիսագրագետ ընթերցողների մոտավորապես 90 տոկոսն այդ կատարում ելին և բերում իրենց գրածները ցույց տալիս մեր գրադարանապետներին: Գրադարանապետներն ել, յեթե նրանք լավ գրագետներ ելին, նայում ելին գրածները և ցույց տալիս նրանց սխալները:

1927 թ. աշնանից մենք սկսեցինք, մեր բլիշի ակտիվի միջոցով, գրքեր տանել նրանց տները, վորոնք առաջներում սովորել ելին լիկ-կայաններում: Կարելի յե ասել, վոր այդ ձևի աշխատանքն անգրագիտության ռեցիդիվի դեմ պայքար մղելու գործում իրեն միանգամայն կարգարացնի:

Պետք ե ասած, վոր ամեն ընտանիքի տված գիրքը կարդացվում ե կոլլեկտիվորեն, ամբողջ ընտանիքով, վորը խոշոր նշանակութուն ունի, վորովհետև մեր խրճիթ-ընթերցարաններն իրենց գրքերով դեռ ամեն մի ռանչպարի խրճիթ չեն մտել: Բացի այդ, այդ աշխատանքը վոչ միայն խորթ չի ԿԱՆԸ խնդիրներին, այլ, ընդհակա-

ռակը, ամենապետքական ողակներէց մեկն եմեր կուլտուր-կըթական աշխատանքների մեջ:

Մեր բշիշի կողմից լիկկալաններ ավարտողներից կազմակերպված դրամատիկական և յերգեցիկ խմբերի ղեկավարներին հանձնարարվում եր ստիպել խմբակի անդամներին արտագրել իրենց դերերը, վոտանավորներ, յերգեր և այլն, վորը դարձլալ մի միջոց եր՝ պալքարելալ անդրադիտութլան ռեցիդիվի դեմ:

Ամեն տարի մեր բշիշը բացուլմ եր ամառային կերակնորյա կիսադրագետների ղարոցներ: Չի կարելի ասել, վոր նրանք մեծ արդյունք ելին տալիս, բայց այդ ձևի աշխատանքը ծառայուլմ եր վորպես մի միջոց կիսադրագետներին խըրճիթ-ընթերցարանի և մեզ հետ կապվելու համար, և այդ աշխատանքները տարվուլմ ելին խըրճիթ-ընթերցարանուլմ:

Անդրադիտութլան ռեցիդիվի դեմ պալքար մղելու աշխատանքի այս ձևերից հրաժարվել վոչ մի դեպքուլմ չի կարելի:

Անդրադիտութլան ռեցիդիվի դեմ պալքար մղելու բոլոր վերոհիշլալ ձևերից բացի, մեր ստանիցայուլմ տարեցտարի, ինչպես ստանիցայի խորհրդի միջոցներով, նույնպես և ԿԱՆԸ մեր բշիշի միջոցներով, աշխատուլմ ելին նաև կիսադրա-

գետների ձմեռային դպրոցներ: Չորս տարվա ընթացքում այդպիսի դպրոցներ վերջացրել են հետևյալ թվով կիսազրագետներ: —

Տարիք	Ստանիցայի խորհրդի դպրոցներում	ԿԱՆԸ-ն մեր բլիձի դպրոցներում	Ընդամենը
1923-24	—	70	70
1924-25	74	—	74
1925-26	—	67	67
1926-27	—	49	49
Ընդամենը	74	186	260

Լիկկայաններ ավարտածներին հասարակա-
կան-կուլտուրական աշխատանքներին կապելու
տեսակետից մենք հետևյալին ենք հասել. —

Ընդունվել են կուսակցության մեջ . 3 հոգի,

» » կոմյերիտմիության » . 16 »

Ընտրվել են ստանիցայի խորհրդի մեջ 5 »

» » կին-պատգամավորուհիներ 73 »

Ընդունվել են կամավոր ընկերություն-

ների մեջ 115 »

Դարձել են գրադարանի և խրճիթ-ըն-

թերցարանի բաժանորդ . . 72 »

Վերջին 2 տարվա ընթացքում ստանիցա-
յում անգրագիտության ռեցիդիվի դեմ պայքարն

աթրողըսովին տարվում եր մեր բջիջի կողմից,
վորովհետև ստանիցայի խորհրդին այդ նպատա-
կի համար նախահաշվով դումար չեւ բաց թող-
նւում:

10. ԲՋԻՋԻ ՀԵՏԱԳԱ ԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Վորովհետև մենք մեզ նպատակ ենք դրել
ինչ եւ լինի ստանիցայում անգրագիտությունը
վերացնել մինչև Հոկտեմբերյան հեղափոխության
10-րդ տարեդարձը, բնական է, վոր բջիջի բո-
լոր ուժերը լծված եյին անգրագիտության վե-
րացման անմիջական աշխատանքներին:

Զգալի չափով լուծելով դրված խնդիրները,
1927 թ. աշնանից մեր բջիջը, շարունակելով
անգրագիտության վերացման աշխատանքները
համարել հիմնական, սկսեց մոտենալ նաև ԿՄՆԸ
նոր նպատակների իրականացման աշխատանք-
ներին (ինքնակրթություն, աշակցություն ընդհա-
նուր սկզբնական ուսուցման): Մասնավորապես,
բջիջը, իրեն ահտիվի միջոցով, մասնակցեց դըպ-
րոցական հասակ ունեցող չերեխաների ցուցա-
կադրմանը, վորի արդյունքները կողտագործ-
վեն մեր ստանիցայում շուտափուլի կերպով

ընդհանուր սկզբնական ուսուցում անցկացնելու համար:

Խնքնակրթության գործին աջակցութիւնն ցույց տալու խնդրում մեր աշխատանքներն ազիտացիայից, դպրոցներ և կիսազրագետների խմբակներ կազմակերպելուց այն կողմը չեն անցել:

Մեր հետագա աշխատանքների ծրագիրը հետևյալն է. —

1. Վերջնականապես վերացնել անգրագիտութիւնը մեր ստանիցայի ամբողջ բնակչութիւն մեջ:

2. Շարունակել խմբակների և կիսազրագետների դպրոցների կազմակերպումը:

3. Զգտել՝ բանալ տալու 1927 թ. փակված մեծահասակների բարձր տիպի դպրոցը, կամ բանալ տալ մեծահասակների գյուղացիական դասընթացքներ:

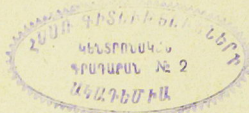
4. Նյութապես մասնակցել աղքատ դպրոցականներին, չքավորների յերեխաներին և բառերակությանը վոտնամաններ ու զգեստ մատակարարելու գործին:

5. Մրցանակ ստացած կինո-ապպարատը

խելացի կերպով ոգտադործել ինչպե՞ս մեր ստանիցայում, նույնպես և հարևան մարդաշատ վայրերում:

6. Ամեն տեսակի աջակցութիւն ցույց տալ ստանիցայի խորհրդի և սոցդատին աջակցող կոմիտեների կուլտ-սեկցիաներին:

7. Մասնակցել 15-րդ կուսհամագումարի վորոշումներն իրականացնելու բոլոր ձեռնարկումներին, վորոնք վերաբերում են գյուղի կուլտուրական հեղափոխությանը:

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0039015

[114]

A ^I 3906

ՊԱՏՎԵՐՆԵՐՆ ՈՒՂԱՐԿԵԼ՝

Յերևան, Կենտգործկոմ—«Կորչի անգրագիտու-
թյունը» ընկերության Կենտ. Խորհրդին:
Յերևան, ՊԵՏՀՐԱՏ

ЗАКАЗЫ НАПРАВЛЯТЬ:

Эривань, ЦИК, Цент. Совету ОДН
Эривань, ГОСИЗДАТ.
